

ПАМ'ЯТІ СЕРГІЯ ГРИГОРОВИЧА ПОЛОВКИ

IN MEMORY OF SERHIJ G. POLOVKA

С. М. Довбиш¹, О. А. Половка², Н. С. Довбиш¹
Sergii M. Dovbysh¹, Olena A. Polovka², Nina S. Dovbysh¹

¹Institute of Geological Sciences, NAS of Ukraine, 55-b O. Honchara Str., Kyiv, Ukraine, 01601 (dovbysh@ukr.net)

²Polissia National University, 7 Old Boulevard Str., Zhytomyr, Ukraine, 10002

Присвячується світлій пам'яті Сергія Григоровича Половки (1968–2020) українського геолога, доктора геологічних наук, професора кафедри біоресурсів, аквакультури і природничих наук Поліського національного університету. Відображено основні етапи життя і наукової та науково-освітньої діяльності вченого в Києві, Умані та Житомирі.

In memory of Sergei Polovka (1968–2020), Doctor of Geological sciences, Professor of the Polissia National University. This paper is devoted to scientific and scientific-pedagogical activities of professor S. Polovka, the main stages of his scientific life and educational work in Kiev, Uman and Zhitomir.

31 жовтня 2020 р. пішов з життя Сергій Григорович Половка — доктор геологічних наук, професор кафедри біоресурсів, аквакультури та природничих наук Поліського національного університету.

Сергій Григорович народився 2 січня 1968 р. у с. Кулаженці Гребінківського району Полтавської області. У 1983 р. закінчив 8-м класів Харківської середньої школи (с. Харківці Пирятинського району, Полтавської області), згодом — Полтавський будівельний технікум транспортного будівництва (1987 р.) за спеціальністю «будівництво та експлуатація автомобільних шляхів», отримавши кваліфікацію «технік-будівельник». З 1987 по 1989 р. проходив строкову службу в збройних силах колишнього СРСР. У 1994 р. і закінчив геологічний факультет Київського національного університету (КНУ) імені Тараса Шевченка за спеціальністю «геофізичні методи пошуків та розвідки родовищ корисних копалин» за фахом «інженер-геофізик». Під час навчання в вузі здобув військову спеціальність «обробка (дешифрування) аерофотоданих повітряної розвідки».

Після закінчення КНУ С. Г. Половка розпочинає свою геологічну діяльність в Дослідному підприємстві Інституту геологічних наук (ІГН) НАН України на посаді інженера. У 1994 р. поступає до аспірантури (з відривом від виробництва) ІГН НАН України у відділ сучасного морського

Сергій Григорович Половка

седиментогенезу. В 1999 р. у спецраді ВМГОР ННПМ НАН України під науковим керівництвом проф. О. Ю. Митропольського здобувач захищає дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата геологічних наук за спеціальністю 04.00.10 — «геологія океанів і морів». Тема дисертаційного дослідження «Зв'язок сучасних морфоструктур

Цитування: Довбиш С. М., Половка О. А., Довбиш Н. С. Пам'яті Сергія Григоровича Половки. Збірник наукових праць Інституту геологічних наук НАН України. 2020. Том 13. С. 129–132. <https://doi.org/10.30836/igs.2522-9753.2020.218888>

Citation: Dovbysh S. M., Polovka O. A., Dovbysh N. S., 2020. In Memory of Serhij G. Polovka. Collection of scientific works of the Institute of Geological Sciences NAS of Ukraine, Vol. 13. Pp. 129–132. <https://doi.org/10.30836/igs.2522-9753.2020.218888>

Фото 1. Викладання навчальних курсів в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, 2013.

Photo 1. Associate Professor of Pavlo Tychna Uman State Pedagogical University, 2013

Фото 2. Студентські фахові практики в Українських Карпатах, 2016

Photo 2. Student specialized practices in the Ukrainian Carpathians, 2016

Фото 3. Студентська геологічна практика в Українських Карпатах, 2014

Photo 3. Student geological practice in the Ukrainian Carpathians, 2014

Фото 4. Митропольський О. Ю., Половка С. Г. в керно-сховищі відділу сучасного морського седиментогенезу ІГН НАН України, 2017 р.

Photo 4. O. Yu. Mitropolskiy, S.G. Polovka in the core storage of the Department of Modern Marine Sedimentogenesis, IGS NAS of Ukraine, 2017

(сучасного рельєфу) дна північно-західного шельфу Чорного моря з глибинними структурами тектоносфери» є дуже актуальною в зв'язку з потребою прогнозу нафтогазоносних структур на шельфі Чорного моря.

З 1999 р. С. Г. Половка викладав на кафедрі географії та екології природничо-географічного факультету Уманського державного педагогічного університету (УДПУ) імені Павла Тичини. Він пройшов шлях від асистента до професора, заступника декана з наукової роботи (2003–2004 рр.) та завідувача кафедри загального землезнавства і геології (2012–2015 рр.). В університеті заснував наукову геологічну лабораторію та Геолого-географічний музей Євразії. Викладав студентам навчальні курси: «Геологія з основами геохімії» (фото 1), «Картографія з основами

топографії», «Історична географія», «Геоєкологія» та «Історія географії»; керував фаховими практиками в Українських Карпатах (фото 2, 3).

Із Сергієм Григоровичем було легко працювати: завжди толерантний і готовий допомогти. Любов'ю до геології пронизано все його життя.

С. Г. Половка допомагав у розбудові інших ВНЗ, де працював на посаді доцента та професора за сумісництвом, а саме: Уманському національному університету садівництва (2008–2014 рр.); Черкаському національному університету імені Богдана Хмельницького (2011–2012 рр.); Мелітопольському державному педагогічному університету імені Богдана Хмельницького (2015–2016 рр.).

У 2011 р. у разовій спеціалізованій раді ІГН НАН України вперше в Україні вчений захистив

докторську дисертацію на тему «Історія морської геології в Україні» за спеціальністю 04.00.23 — «історія геології». З 2014 р. отримав вчене звання професора по кафедрі загального землезнавства та геології.

С. Г. Половка є ініціатором проведення різних наукових зібрань: «Життя та наукова спадщина В. І. Вернадського» (2013 р.) і Всеукраїнської інтернет-конференції «Інформаційний банк і бази даних у підготовці майбутнього вчителя географії» (2013 р.); Міжвишівської науково-практичної інтернет-конференції «Екологія — шлях гармонізації відносин природи та суспільства» (2009–2017 рр.), а також інших всеукраїнських і міжнародних наукових та науково-практичних конференцій, які проводились кафедрою географічної спрямованості природничо-географічного факультету УДПУ імені Павла Тичини.

До кола наукових інтересів Сергія Григоровича входять декілька напрямів: геологія України (північно-західного шельфу Чорного моря та ін.), геоекологія та екологія, історія науки і техніки (природничий напрям). Особисті напрацювання дослідника-вченого С. Г. Половки полягають у реалізації різних наукових ідей, а саме: через дисертацію кандидатського рівня було реалізовано ідею учня Харківської геолого-геоморфологічної школи Я. С. Едельштейна (1869–1952 рр.), який поставив питання, про з'ясування походження та розвитку поверхні території і зв'язку рельєфу з геологічною будовою. Інша його наукова ідея — історія науки і техніки, яку започаткував В. І. Вернадський, була перенесена на геологію океанів і морів та також реалізована через дисертаційну роботу докторського рівня. В цій науковій праці викладено історію морських геологічних досліджень в Україні з її злетами та падіннями, концептуальними моделями шляхів відродження, що допоможе переосмислити надбання вчених у цій галузі та окреслити нові напрями в її розвитку.

Іншим вагомим науковим напрацюванням проф. С. Г. Половки є створений банк даних з морської геології, який налічує чотири бази даних: 1) дані про кадрове забезпечення морських геологічних досліджень; 2) бібліографію наукових праць; 3) результати експедиційних досліджень і рейсів в акваторію Світового океану та 4) базу фактичного матеріалу, що зберігається у керноскоховищі відділу сучасного седиментогенезу ІГН НАН України (фото 4). Особлива цінність цього банку даних полягає в тому, що він впроваджений у наукових установах НАН України (ІГН НАН України,

ВМГОР ВНЗ НАН України), Міносвіти і науки України (КНУ імені Тараса Шевченка та Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) та Болгарській академії наук (Інститут океанології БАН, м. Варна). Матеріал банку даних був використаний Сергієм Григоровичем під час читання навчального курсу «Основи морської геології» для студентів, бакалаврів та магістрів.

Серед цінних наукових доробок С. Г. Половки є те, що він висвітлив життєвий шлях та науково-педагогічну творчість видатних постатей наук про природу Землі в Україні (братів Манганарі; Є. Ф. Шнюкова, Б. Ф. Зернецького, Ю. Д. Шуйського, О. Ю. Митропольського, В. Х. Геворк'яна, В. О. Ємельянова та багатьох ін.). Започаткував серію наукових праць у виданнях Департаменту атестації кадрів (ДАК) МОН України, які більш ґрунтовно висвітлюють природничі дослідження та біографічні віхи вчених УДПУ імені Павла Тичини.

Професор С. Г. Половка входив до редакційної колегії міжнародного науково-виробничого журналу «Підводні технології. Цивільна інженерія» (засновник — Київський національний університет будівництва і архітектури) та «Природничі науки і освіта: збірник наукових праць природничо-географічного факультету» (видавець — УДПУ імені Павла Тичини).

Упродовж багатьох років брав участь у розробці науково-дослідної теми за контрактом з МОН України «Геоморе», під час якої досліджувалась тектонічна будова північно-західного шельфу Чорного моря (2001 р.), та Міжнародного проекту «Седимент МОК ЮНЕСКО», у рамках якого вивчався зв'язок глибинної будови з поверхневими структурами дна Чорного моря (2001 р.); у проведенні науково-дослідних робіт за господарським договором «Розробка системи моніторингу геологічного середовища в районі дендрологічного парку «Софіївка»; у виконанні дербюджетної теми прикладного характеру «Геоекологічний моніторинг дендрологічного парку «Софіївка» в м. Умань».

С. Г. Половка на III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Географія та екологія: наука і освіта» (Умань, 15–16 квітня 2010 р.) висунув ідею про створення банку даних з географії. Така пропозиція була гаряче підтримана учасниками конференції. Нині здійснюється збір матеріалів для банку даних, який стане у пригоді студентам, вчителям географії, аспірантам і докторантам.

Професором С. Г. Половкою опубліковано понад 250 наукових праць, в тому числі – три монографії: «Сто морських геологів України», 2007; «Науково-дослідний флот України (минуле, сучасне, майбутнє)», 2008; «Географічні об'єкти України та залучення студентської молоді до їх вивчення» (колективна монографія), 2018. Крім того, побачили світ науково-навчальний посібник «Міжнародний рік океану (проблеми, пошуки, здобутки», 2000) та шість навчальних посібників: «Географія Уманщини (до 75-річчя Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини)», 2006; «Геологія з основами геохімії» (курс лекцій), 2014; «Геоєкологія» (курс лекцій), 2014; «Історія географії» (короткий курс лекцій), 2014; «Історія розвитку географічної науки в Україні» (курс лекцій), 2014; «Історична географія» (курс лекцій із напрямку історичної фізичної (природничої) географії), 2015; численні методичні розробки, статті у фахових виданнях і тези різноманітних наукових зібрань.

Новітній етап творчого шляху проф. С. Г. Половки розпочався у вересні 2019 р., коли він перейшов на постійну науково-педагогічну роботу на кафедру біоресурсів, аквакультури та природничих наук Поліського національного університету. Викладав навчальні курси: «Геологія з основами геоморфології», «Геологічна будова та рельєф України», «Поверхневі води України», «Загальне землезнавство», «Палеогеографія», «Гідрологія та океанологія». Вчений мав ще багато планів і задумок щодо подальшого розвитку освіти і науки, підготовки висококваліфікованих кадрів.

Сергій Григорович був добрим сім'янином, чутливим батьком та дідусем, на жаль він так і не побачив свою другу онуку.

Світла пам'ять про Сергія Григоровича Половка – справжнього вченого, дослідника, великого оптиміста, життєлюбця назавжди залишиться в серцях тих, кому пощастило навчатися у нього, спілкуватися і працювати з ним.

ПАМ'ЯТИ СЕРГЕЯ ГРИГОРЬЕВИЧА ПОЛОВКИ

С. Н. Довбыш¹, Е. А. Половка², Н. С. Довбыш¹

Посвящено научної и научно-педагогической деятельности украинского геолога, доктора геологических наук, профессора кафедры биоресурсов, аквакультуры и естественных наук Полесского национального университета Сергея Григорьевича Половки (1968–2020). Отражены основные этапы жизни и научно-образовательной работы ученого в Киеве, Умани и Житомире.